
This item was submitted to [Loughborough's Research Repository](#) by the author.
Items in Figshare are protected by copyright, with all rights reserved, unless otherwise indicated.

4MC8_mp3_Our Story_Oral Histories of Women from Turkey

PLEASE CITE THE PUBLISHED VERSION

LICENCE

CC BY-NC-ND 4.0

REPOSITORY RECORD

Camcı, Meral. 2021. "4mc8_mp3_our Story_oral Histories of Women from Turkey". Loughborough University.
<https://doi.org/10.17028/rd.lboro.13663661.v1>.

Memur, ziraat mühendisi bir baba, ev hanımı bir anne ikisi de Adanalı. Babam zirai donatım kurumunda çalışıyor ve Niğde'de. Tayini Niğde'ye çıkıyor. Bu iki Adanalı Niğde'ye gidiyorlar. Ablam da ben de orada doğduk. 1964 ve benim çocukluğum ilkokul 4. sınıfa kadar Niğde'de geçti. İnanılmaz iyi hatırlıyorum oraları. O da şöyle bir şey bir tür daha özgür bir çocukluk. Çünkü taşra ve babanı tanıyorlar. Onlar çok önemli şeylerdi. Burası böyle çok küçük bir şehir falan ya bir de o dönemleri düşünürsen tam böyle Cumhuriyet dönemi şeysi var işte ne bileyim bize şeyler misafirliğe gelir, işte PTT müdürünün hanımı vardır ya hani öyle mal müdürünün bilmem nesi falan diye hepsi çok önemli bunların. Kaymakam bey. Valinin hanımı benim ilkokul öğretmenimdi. O küçük şehrin bürokratlarının birbirini tanıdığı çocuklarının tanıştığı ama hani çok da böyle o küçücük halimle fark etmemiş olabilirim ama illaki bir hiyerarşi vardır, ama o kadarını çok anlamıyorum herhalde, ama böyle tatlı bir çocukluk olarak hatırlıyorum bunu.

Annem ve babam ikisi de Adanalı ama mesela Adanalı önyargısına çok uyumayan insanlar. Babam şeye çok önem veriyor insanların özellikle kadınların eğitim almasına falan çok önem veriyor öyle bir modernleşmeci tarafı vardır ya cumhuriyetin. Dolayısıyla kız çocuklarının illa okuması, kendi ayaklarının üstünde durması lazım. Bu sonra çok başıma bela oldu ama hep hani bir sürü şeye dönüştü sonra kendimi babama beğendirmeye dönüştü ama hani böyle iki tane çocuğuz. İki kız. Bir ben varım bir de benden 4 yaş büyük ablam var. Ondan sonra çocuk sayısı falan da çok planlı programlı mesela 3. olmuyor, istenmiyor falan böyle bir şey.

Bu arada şunu düşündüm bu konuşmada o dönemlere dair ne anlatabilirim diye. Ben, biraz galiba ikinci çocuk olmaktan kaynaklanan bir rahatlığım vardı. Herhalde yorulmuşlardı ablamdan sonra daha böyle kendi haline bırakılır ya ikinciler galiba öyle bir şey. Dolaşmayı çok severdim. Şehrin içinde de dolaşmayı çok severdim ve bunun bir tehlikesi yoktu o zamanlar. Şimdi kulağa çok korkunç gelebilir yeni anne babalar için ama o dönemler bu tehlikeli bir şey değildi, dolaşılabilirdi, kötü bir şey olmuyordu, kötü bir şey değildi bu. Hem küçük bir şehir olmasından hem de herkesin birbirini tanıyor olmasından ve ben hep şehirde dolaşmayı çok sevdim. Fakat bunu özellikle söylüyorum çünkü büyüdükçe ve başka şehirlere gittikçe bunu yapamadım. Mesela o önemli bir şeydi benim için.

O zamanlar Niğde küçük bir yer ve bağlar var. Bağlara yürüyerek gidiyor insanlar, orada kalıyorlar. Akşam işte tekrar evlerine dönebiliyorlar veya bağ evinde kalabiliyorlar ama hani böyle çok yakın hepsi birbirine çok yakın. Daha sonra Adana'ya geldik, bir şok benim için Adana. Bir defa boyutlar çok büyüdü Adana'ya gidince. O zaman tabii Adana'nın hâlâ çok şey olduğu cafcıflı çok büyük ve gösterişli olduğu yıllar, tam hani böyle bereketli topraklar üzerinde zamanları. Şimdi mesela öyle bir hali yok Adana'nın. Bayağı bir şey kaybetmiş durumda ama o zaman o sıcak hava bayağı bildiğiniz hani güzel bir bahar falan aşırı güzel gelmişti bana, Niğde'deki bütün o içe kapanık, karlı, soğuk, sobalı yerlerden sonra Adana cennet gibi bir şey ve bir sürü ilk defa gördüğüm bir sürü şey var. Su kanalları var. Şehrin içinden su kanalları gidiyor. Ne manasız değil mi. Hani hiç anlamamıştım ne olduğunu işte onlar tarlalara bilmem su götürüyor. Birtakım çocuklar balık gibi onun içine atılıyorlar ve yüzüyorlar. Allah'ım hani hiç olacak iş değil büyük kuyruklu arabalar falan gördük böyle Chevroletler falan Niğde'den gelmişsin ne bileceksin Chevrolet ne falan falan hani çok ciddi bir şok, kültür şoku diyorlar ya tam kültür şok oldu.

Bu arada tabii hafiften büyümeye de başlıyorsun. Hani dedim ya böyle şehirde dolaşmayı seviyorum diye. Ha anladım evet Adana'da şehirde öyle canının istediği gibi dolaşamıyorsun. 1. si yaşı 2. si adlandıramadığım bir saldırganlık bunu hissediyorsun. Mesela şöyle bir şey sen yürüyorsun yanından geçen adamlar öyle bir konuşuyorlar ki mesela

küfrederek aşırı küfürbaz ve bunu bir tehdit olarak algılıyorsun. Böyle şey gibi bir kitaba da yazmıştım. İletişimin şehir serisinde “Adana” Kitabına da yazmıştım. Böyle hava nasıl der gibi yanından bom diye gidiyorlar böyle konuşa konuşa. Tabii çok büyük şehir çok büyük.

İlkokul 5. sınıfta veya orta okula başlamış biri için hani her yere yürüyerek gitmek açısından çok daha büyük geliyor fakat mesela ısrarla okul servisine binmek istemedim. Ben dedim yürüyerek gideceğim hani hiç değilse o arada yürüyeyim öyle değil mi. Okula giderken gelirken ve hep böyle kendime şeyler buldum bir günde şu sokaktan yürüyeyim bakayım nasıl eve çıkacağım. İşte bakayım oradan geçince oluyor mu falan diye. Hani her gün biraz daha esneterek şehri biraz daha öyle tanıyarak yürümeye çalıştım. Çünkü şöyle bir şey var artık büyüyorsun ve belirli saatlerde evde olman lazım. Çünkü sonradan tabii öğreniyorum flanörlük erkeklerle dair bir şey ve yetişkin erkeklerin yaptığı bir şey. Flanör olmak o kadar kolay değil. Hani aylaklık etmek için hem zamanın olacak hem paran olacak benim yaşında para önemli değil sadece gezeceğim ama böyle bir zaman sana verilmiyor. Bilinmesi lazım nerede olduğunun falan ama bu yürüme işinden ve şehri böyle gezme işinden hiç vazgeçmedim, dediğim gibi onu yapmaya çalıştım

Dediğim gibi çok düz hikâye devam ediyor, evin içinde bir ablam ve bir ben varım ama dışarıya çıktığımızda başka bir hayatla karşılaşıyoruz. Hani bizim daha önce tanımadığımız bir hayat. Mesela birtakım arkadaşlarımız var okuldan seneye yoklar niye işte artık okula gitmiyorlar falan tuhaf değil mi ama hani erkekler devam ediyor. Hatta böyle çok böyle zengin çocuklar mesela yurtdışına okumaya gidiyorlar. Lisede daha hani o zaman Niğdeli taşradan gelmiş bir memur çocuğu olarak anlamıyorsun böyle. Nasıl yani liseyi yurt dışına okumaya mı gidilir tuhaf değil mi. Bu arada burası devlet okulu ama sonuçta soyadı Sabancı olanlar bile vardı. Bir de onu da söylemek hani o kadar şimdiki gibi bir ayrışma bu kadar fazla değildi. Herkes devlet okuluna gidebiliyordu o zaman öyle diyeyim

Sonra şöyle şeyler olmaya başladı bu arada 70'li yıllardayız tabii ki. Ablam, ben ortaokuldayken ablam üniversiteye başladı ve Hacettepe'ye başladı. Tatillerde falan eve geliyor ama ablam giderek değişti. Ki o çok çalışkan bir kızdı. Vardır ya böyle gözlüklü ve şurallarından saçlarına tokalar takan ve okul birincisi falan o tarz bir kız. Giderek böyle öfkeli ve şey gelmeye başladı artık sert, makyajsız ve parkalı. Hani benimle çok şey konuşmuyor ama hafiften şey yapıyorum anlıyorum onu. Bir zamanlar böyle bir anket defteri diye bir şey vardı tamam mı ben de ne denir ona bende heves etmişim demek ki bende bir anket defteri hazırlamışım sonra ablam geldi Ankara'dan. Sonra işte bana şey yapıyor böyle tam ukala, neler okuyorum falan onlara bakıyor. Ondan sonra hangi kitapları okuyorum. Sonra bunların içinde bir tane anket defteri gördü ve bu ne dedi. Rezalet çok utanmam gerekti. Daha sonra bir parça daha büyüyünce daha çok konuşmaya başladık ablamla çok böyle şeydi aşırı kendini toplumun kurtuluşuna adanmış. Ondan sonra okulu falan o arada hani annemler gittiğini düşünüyor ama o çoktan bırakmış ve yurttan falan da değil. Ankara'da böyle tuhaf yerlerde evde kalıyor birtakım öğrencilerle falan sonra zaten 10 yılda falan bitirmişti okulu. 12 Eylül'den sonra bitirebilmişti ancak.

O arada tabii Adana da çok hareketli bir yer ve kuzenlerim falan da şeydeler Çukurova Üniversitesi'ndeler oraya gelenler var ve bazen onlarla takılmaya başladım. Çünkü artık başka şeyler okuyorum. Adana'da hani artık başka şeyleri fark ediyorum. Başka mahalleler var, başka insanlar var. Bir arkadaşımın evine gittim. İlk defa gördüm mesela duvarda Hafız Esad'ın resmi asılı. Ya ne alaka hani neden onlar şeymiş işte Arapmış aslında. Ondan sonra eve geldim heyecanla tabii kıza bir şey söyleyemedim hani neden Hafız Esad resmi var falan diye sormamam gerektiğini bir şekilde hissettim galiba. Eve geldim ve şey dedim böyle böyle

işte adını şu an hatırlamıyorum bilmem kim evlerinde anne şey asılıydı Hafız Esad'ın resmi asılıydı. Ondan sonra annem çok şey böyle rahat haa Arap uşağıymış demek ki onlar diye böyle bir laf var Adana'da. Demek ki dedi onlar dedi Arap uşağıymış falan dedi. Neyse hani şeyi fark ediyorsun böyle başka bir hayat da var. "...” sinemasına gittiğin zaman gördüklerinle o Erciyes sinemasına gittiğinde gördüğün insanlar çok farklı başka kadınlar var. Kürtler var ki o zamanlar göç bu kadar yoğun değil ama başka bir nüfusun olduğunu biliyorsun ve böyle artık şey okumaya başladım Orhan Kemal falan okuyorum artık. Bir de hani şey ya Adanalı ya Nazım Hikmet okuyorum falan ve o dediğim üniversiteli kuzenlerle takılmaya başlıyorum ve şeyim artık çok böyle solcuyum hani aşırı. Hani kendimi şey hissediyorum çok politik hissediyorum ama çok tuhaf bir biçimde babam arabayla götürüyor. Öyle de bir ay çok ayıp bunlar neyse ama adam ne yapsın bir de bunlara hiç itiraz etmiyorum biliyor musun hani böyle birazcık utanıyorum bundan ama tam da oraya gitmeden arabadan iniyorum falan filan.

Yine hani yalnız derslerim hâlâ iyi. Böyle insanlar politik tartışmalar falan yapıyorlar. Daha doğrusu birileri ders veriyor, ders anlatıyor aslında. Ondan sonra onları dinliyorum falan ama okumaya çalışıyorum hiçbir şey anlamıyorum. Tek renk basılmış birtakım kitaplar var ondan sonra onları okumaya çalışıyorum anlamıyorum. Ne tuhaf bir şey diyorum ya hani hakikaten okuyorum ve anlamıyorum yok yani hiçbir şey yok. Dinleyince daha iyi anlıyorum ve kendinde bir güvensizlik de oluyor. Bir taraftan da çok akıllı olmakla şey olmuşum gazlanmışım hep. Lise işte neyse böyle geçti ve ben lisenin son sınıfındayken 12 Eylül oldu. Çok şeydi travmatikti bir sürü açıdan.

Adana tabii eylül ve hâlâ çok sıcak. Tabii aslında ama bir sürü o kitaplar falan var ve ne yapacağımızı bilmiyoruz onları. Ondan sonra ve onları yakmak gerekti ama yani havada sıcak Eylül'de nerede yakacaksın. Ondan sonra annemin böyle gözler ayrıldı falan böyle nereden çıktı bunlar, siz ne olacak şimdi diye çok endişelendiler ve çok sinirlendiler. Bu kadar olduğunu tahmin etmiyorlardı. Neyse hani bir şekilde onlar atlatıldı ama esas travmayı ablam yaşadı. Çok ağır yaşadı o dönem. Mesela şey eve geldiğinde hemen gelememi tabii çok daha sonra geldi. Uyuyamadığını fark ettim. Uyurken pantolonla yattığını fark ettim hani niye şeyle yatıyorsun pantolonunla yatıyorsun işte şey eğer gecenin bir yarısı gelip kaldırıp götürürlerse pijama ile olmasın diye falan gibi hani bunlar tabii çok fena geliyor insana.

Üniversite sınavına gireceğim. Bir düşündüm ya ben Çukurova Üniversitesi'nden bir şey yazarsam şey olacağım babam yine arabayla götürüp getirir beni. Dolayısıyla benim şehir dışına çıkmam lazım. Daha 12 Eylül olmamış ablamla konuşuyoruz. Ablam tabii artık kitaplarımı çok beğeniyor, onunla çok konuşabiliyoruz. Bana şey dedi ne istiyorsun dedi. Ben dedim ya herhalde mühendislik falan çünkü matematik falan seviyorum. İyi yani orada çok iyiyim. Mühendislik falan herhalde dedim. Sen dedi boş ver onu dedi Siyasal'a gir dedi. Siyasal'da ne var dedim. Düşünsene hani hiçbir şey bilmiyorum. Bak dedi bu dedi kitapları ders kitapları olarak okuyacaksın. Düşünsene hani vay arkadaş öyle okullar var. Tamam ve ben şey kazandım Siyasal ı kazandım ve 12 Eylül olmuş Ekim'de ben üniversiteye başladım ve Ankara başladım artık hayatımda bir Ankara şeysi dönemeci.

Bu arada Adana bitti. O zamanlar bunu bilmiyordum ama bir daha Adana'ya dönmedim. Yani tabii ki gezmeye annemin babamın yanına gittim ama bilirsin işte 10 günü falan geçmedi bunlar. O hani öyle uzakta bir şey olarak yer olarak kaldı ve Ankara'ya gittim. Ankara çok kötüydü ilk üniversiteye başladığım zaman. Çok kötüydü hayal kırıklığına uğradım Ankara için. Ki yabancıysa olduğum bir yer değildi. Ablam Ankara'da okuduğu için giderdim ona çok ne bileyim işte Hacettepe'nin olduğu yerleri falan çok iyi bilirdim. O Eczacılık okuyordu

ablam. Saman pazarının oradaki şeyleri falan çok iyi biliyordum. Hacettepe'yi, arkadaşlarını falan. Teyzem vardı Ankara'da hani çok sık gelip gittiğim bir yerdi ama yaşamak çok farklı. Hele bir de kışın 12 Eylül olmuş. Her yer nasıl sessizdi anlatamam gerçekten sessizdi soğuk bir yerdi şey kokuyordu her yer kömür kokuyordu. Hava kirliliği vardı. Şimdi insanlar unutmuştur herhalde ama Ankara'da ısı belli bir derecenin altına düşmeden soba, kalorifer yakılmasına izin verilmiyordu. Çünkü müthiş bir hava kirliliği vardı. Böyle göz gözü görmüyor falan sis gibiydi. Bir de şehir çok soluktu. Böyle ışığı az bir yerdi ilk yıl bana öyle gelmişti. Böyle akşam daha karanlıktı sanki diğer şehirlere göre daha karanlık gibi geliyordu bana.

Yurtta kalmadım, kalmak istemedim. Ablam daha üniversiteyi bitirmemiş olduğu için onunla birlikte aynı evdeyiz. Ondan sonra neyse ki sonra alıştım ama bu etsem neydi Adana'yı çok özledim ilk yılımda yine ablamın aşağılayıcı bakışlarıyla ama her 15 günde bir Adana'ya gidiyordum ama bu kısa sürdü sonra gayet iyiyim arkadaşlarımız var. Ondan sonra ve yine hani solcu olarak hayatımıza devam ediyoruz ama o kadar hani sonuçta küçüğüz ya bir de lise falan düşünsene o zaman 3 yıldır. Şimdiki gibi 4 yıl işte bir sene hazırlık 5 yıl falan değil. Üniversiteye başladığımda 17 yaşındaydım daha ve imza atma yetkim yoktu. Düşünün hani bildiğin 6- 7 ay falan beklemem gerekti 81-82 olsun da krediye başvuracağım güya. Buna bile yetkim yok yani küçüğüz daha aslında ve Mülkiye sonradan iyi geldi bana. Sevdim de hani ablamın dediği gibi o kitaplar ders kitabımın olmasa bile çok kıymetli hocalar vardı falan. Hani içindeyken çok iyi gelmişti bana ve ben hâlâ şey değilim bu arada feminist değilim. Hani üniversiteyi okurken de feminist değilim.

Sonra üniversite bitti. Üniversitedeyken çok yakın bir arkadaşım vardı. Herhalde herkes de en azından sen zaten biliyorsundur; Aksu'ydu. Aksu Bora'ydı. Bir dönem ev arkadaşıldık. Aynı evde kaldık üniversiteden sonra falan. Şey oldu işe girdik bu arada bir de hani illa işe girmemiz gerekiyor sanki öyleydi de hani düşünmedik bile başka bir şey olacağını. Öyle gap year falan yapmadık yani. Ankara'dayız hâlâ ve Ankara'da çalışıyoruz. İşte arkadaşlarımız var erkek arkadaşlarımız falan falan. O dönemin karanlık hâlâ çok karanlık yıllar ama bir sürü dergiler çıkıyor. İnsanlar şeylerin etrafında toplaşıyorlar. Bir takım sanat dergileri var. Onların etrafında tartışmalar yürüyor. Öyle öyle ortalık canlanmaya başlıyor. Bir kitap çıkıyor ve herkes sanki aynı anda o kitabı okuyormuş gibi. Daha böyle canlı bir edebiyat şeysi var. Bu arada ben tabii hâlâ edebiyatla aram çok iyi ve hâlâ okumaya çok yakından devam ediyorum. Oğuz Atay'ı keşfettik. Anlamışsındır herhalde benim keşfim değil. Üniversite, Türkiye'nin üniversite öğrencileri olarak bir anda Oğuz Atay çarptı bizi. Nefis. Sonra bir Latin Amerika yazarları çıktı. Onu da yine topluca okuduk diye düşünüyorum. Hani bütün böyle Ankara'da işte Mülkiyeliler, Odtülüler falan hepimiz böyle şey okuyoruz. Marquez okuyoruz. Büyülü gerçekçilik konuşuluyor falan. Böyle çok sahici şeyler olarak geliyor bunlar bize çok ciddi meseleler olarak geliyor. Halbuki tepemizde Turgut Özal var ondan sonra o bütün net ekimleri daha yeni atlatmışız. Korkunç korkunç şeyler. Öyle bir hani hafif hafif bir hareketlenme var. Sonra böyle küçük bir toplulukların olduğunu haber aldık. Birtakım kadınlar bir araya geliyorlar ve şeyler

Ben bu arada ben tabii hâlâ Ankara'da yürüyorum. Seviyorum yürümeyi. Çok net söyleyebilirim sana Küçük Esat da oturuyordum. Mülkiye'de cebecide biliyorsun. Cebeciden Esat'a kadar çok az şeye binmişimdir. Hani dolmuş otobüs falan üstelik Kızılay'a kadar yürüyüp. Cebeciden Kızılay'a kadar yürüyüp Kızılay dan yukarı Tunalı ya kadar yürüyüp oradan Esat'a inmece falan gibi hani böyle baya bir o devam ediyordu. Sonra lafi çok karıştırmayayım.

Birtakım kadınlar toplanıyorlar ve böyle hani küçük gruplar aslında şey gibi bilinç yükseltme grubu gibi konuştuklarını biliyoruz. Bir Mülkiyeliler birliğinde Kumru Toktamış'tı galiba bir onun konuşması oluyor. İşte 60-70 tane kadın. Hani hafiften böyle bir şey başladı. Sonra galiba 80 li yılların sonlarına doğruydı 88 falan olabilir. Bu arada somut diye bir dergi çıkıyor ve onların borçluyum çok şey borçluyum onlara. Borçluyuz demem lazım galiba.

Kızlar var ve feminizm hakkında ilk yazıları oradan okudum. Şirin Tekeli vardı mesela. Şirin Tekeli yazıyordu. Stella Ovadia vardı. Hani böyle birtakım isimler şeyler. İlk farkındalık böyle bir şey. Neyse çok uzatmayayım. Biz Perşembe grubu daha çok Perşembe buluştuğumuz için Perşembe grubu böyle bir ismi oldu. İlk önceleri haftada 2 gün buluşuyorduk böyle küçük bir mekânda Pazar ve perşembe günleri buluşuyorduk sonra tek Perşembe oldu. Müthiş geçiyordu bu toplanmalar. Herkes ama herkes deli gibi konuşuyor. Hiyerarşinin olmadığı ve sadece kadınların olduğu bir yerde nasıl verimli konuşmaların yapıldığını, yapılabileceğini ben ilk defa orada gördüm. Bir şeyleri fark ediyorsun hani kendini yeniden inşa ediyorsun aslında. Daha önce anlamlandıramadığın bir sürü bir şeyi geriye dönüp bir dakika ya bu aslında böyleymiş diyorsun. Müthiş iyi gelmişti her birimize çok iyi gelmişti.

Bir taraftan da şey yapıyorduk. Okumalar yapıyorduk. Mesela şey vardı Kate Millet'in kitabını okumuştuk. Çok az yalnız kaynak şimdiki gibi değildi. Gerçekten çok sınırlı kaynak vardı. Grup nasıl bir gruptu. Hani böyle önemli bir kısmımız çalışıyor. Bir kısmı akademisyen, bir kısmı öğrenci bir kısmı işsiz hani böyle çok karma bir grup hani hiç hiyerarşinin olmamasının onun için altını çiziyorum. Böyle bir grupta halbuki çok olabilir aslında demi ama yok. Çok farklı türden çok farklı ev kadını vardı mesela bir tane dünya tatlısı bir kadındı. Dediğim gibi bu hepimiz içinde bir inşa süreci oldu ve böyle küçük küçük yazmaya başladık hani hatta şimdilerde fark ettim yeter diye de bir dergi çıkarıyorduk ama hani düzenli oraya yazan şeylerde vardı. Fanzin dergi demeyeyim fanzin çıkarıyorduk. Fotokopi bildiğin. Yazıp fotokopiyle çoğaltıyorduk onu hani a4 'e. Orada çok önemli şeyler yaptığımızı düşünüyorum şimdi geriye dönüp baktığımda ama o zaman bu tabii bize çok aşırı önemliymiş gibi gelmiyordu açıkçası. Hani daha çok kendimizle ilgiliyiz ne yaptığımızla ilgiliyiz okuyup tartışıyoruz falan ve o fanzine ara sıra yazıyoruz. Hülya Osmanağaoğlu'nun bir kitabı vardı geçenlerde onu fark ettim. Bana böyle şey koymuş metinleri koymuş. Osmanlı'dan Günümüze Kadın Hareketi mi? Hah, evet. Onun içinde şey var tabii, soyadımızı da yazmıyoruz ya işte Aksu yazıyor bir tane. Bir tane Neslihan yazıyor. Kadına yönelik şiddet tecavüz başlıklı bir şey var. Daha sonra benim için bir şey oldu ayrılmak zorunda kaldım gruptan değil ama zaten grupta 6-7 sene falan devam etti. Bir şeyle devlet bursuyla... ha bu arada evlendik hepimiz. Aksu, ben diğer arkadaşlar.

Yok yok evlenerek sekteye uğramadı. Şeyle sekteye uğradı bir burs kazandık ve Amerika'ya gittik. Onun için... ama mesela Aksu oradaydı hâlâ. Amerika'da 2 sene kaldım. Boston yakınlarında bir şehirdi. New Hampshire New Hampshire'daydım, orada New Hampshire College' deydim fakat şey yoktu, daha o zaman bu kadar yaygın değildi kadın çalışmaları. 901'li yıllar ve şey ne tuhaf geliyor şimdi değil mi ama düşününce 30 sene önce yok değilmiş hani bu kadar yaygın değilmiş. Mesela o üniversitede yoktu, kadın çalışmaları. Maine'e yakın bir üniversite de vardı fakat oraya da her gün gidilip gelinecek bir mesafe değildi. Bir de oralar böyle çok karlı buzlu yerlerdir falan. Neyse ben şey yaptım o arada MBA yaptım. 2 sene eşimle birlikte. O da 2 sene kaldık orada. Çok hoş bir deneyimdi benim için. Yürüme açısından kötü bir yerdi. Eğer çok büyük bir şehirde değilseniz Amerika çok flanör olmaya uygun, flanöz olmaya uygun bir yer değil. Bir defa araba kullanmanız lazım. Bir yerlere mutlaka arabayla gitmeniz lazım. Arabasızsanız hayat çok zor sizin için ve yürüme diye bir

şey bilmiyor insanlar. Gerçekten bilmiyor, hani eğer New York'ta, Boston da değilseniz hani hakikaten herkes her yere arabasıyla gidiyor. Hani tuvalete bile mümkünse arabamla gideyim, en yakın yere park edeyim, zaten her yer geniş geniş park alanlarıyla falan dolu öyle bir yer. Üniversite ile görüşmeye gidecektim haritadan baktım, tabii o zamanlar şey yok tam tarih öncesi gibi konuşuyorum değil mi, hani telefonda şeye bakamıyorsunuz, cep telefonum da yoktu, çocuklarım duymasın bunu.

Haritadan baktık çok yakın görünüyor. Ha ben buraya yürüyeyim dedim. Bir kış günüydü yine. Allah bata çıka çünkü şeyi bilemedim karlı bir gün fakat karları temizliyorlar ama yoldaki karları temizliyorlar ve o yoldaki temizlenen karları kaldırıma atıyorlar. Çünkü zaten kaldırımdan insanlar zaten yürümüyor. Arabalar geçiyor yaya için o kadar şey düşünmemişler yani ve ben bata çıka karların içinde, Allah'ım ne kadar uzun bir yol oldu. Hiç düşünmemişler böyle bir şeyi o üniversiteye görüşmeye gitmişim bir programlarına bakmak için. Diyeceğim orası yürüme açısından pek uygun bir yer değildi, çok ama hani onun dışında okuyup yazma açısından çok verimli bir şey oldu.

Sonra döndüm şeyden Amerika'dan. Döndüm, birkaç sene tabii bir parça daha kaldık Ankara'da, ben o arada hâlâ çalışmaya devam ediyorum ve İstanbul'a 2000 yılında. 2000 yılından beri İstanbul'dayım. İstanbul Ankara'dan sonra tuhaf geldi bana. O güzelliğini falan bırakın hani onu herkes biliyor, bir şey söylemek istemiyorum ay boğaz vs. biliyoruz onları ama başka bir şey var. Ankara'dan sonra hiç güven vermiyor burası. İnsanlarla ilişki bir parça zor. Ankara'da biraz böyle ilişkiler birebir daha böyle seninle tanıştım iyi anlaşıyoruz mesela, bir süre sonra ya ben ya sen evimize çağırabiliriz birbirimizi ve hani çay içip işte ne bileyim sohbet edebiliriz veya akşam iş çıkışı yine gideriz ve ama evler falan daha önemlidir bu anlamda, belki gidilecek fazla yer yok diye. Hani ne bileyim bir kadeh bir şey içersin, kakara kikiri yaparsın. Daha böyle yakın, daha güve... daha sıcaktı en azından benim açımdan öyleydi. Çünkü sonuçta Ankara'da çok uzun yıllarımı geçirmiş oldum hani hiçbir şehirde o kadar uzun kalmamıştım. Adana çok kısa sürdü. Niğde zaten çocuksun hani ilkokula kadar falan Amerika 2 sene ve sonuçta ben kendimi bir tür aslında Ankaralı olarak görüyorum. 20 yıla yakın Ankara'da kalmışım dolayısıyla İstanbul'da pek bir şey olmadı. Zor geldi bana şehir değişikliği, iş değişikliği bu arada bir de hamileyim.

Doğum yaptım işe gidip geliyorum ondan sonra feci bir depresyondayım yani o kadar değişikliği hani kaldıramadım. Bunu şunun için anlatacağım. Baş edemediğimi fark ettim ve ilk defa başıma gelen bir şey bu ne olduğunu da çok anlayamıyorsunuz. Arabayla işe gidiyorum radyo açık Cher var Cher çalışıyor galiba ve onun bir şarkısı var böyle hayatta kalacak kadar güçlüyüm anlamına gelen sözleri olan bir şarkı söylüyor. Ben bir ağlamaya başla. Akşam eve geldim ve anlattım Ahmet'e, böyle böyle oldu diye dedi hani ağır bir şey ve hani belli ki bir yardım almak gerekiyor. Bir kadın psikiyatriste gitmeye başladım. İyi geldi ve mesela baba meselesi orada ortaya çıktı. Neyse konuştuk falan şey oldu ben işte hep anlatıyorum işte şöyle annem böyle babam böyle hep hani şöyle destek böyle bilmem ne bu arada tabii hiç bahsetmedim ama şimdi onu fark ettim. Mesela bütün bu Amerikalarda şunlarda bunlarda bizimkiler böyle yaşasın şeklindeler hep.

Bana psikiyatrist şey dedi sizde dedi aslında bütün hayatınız boyunca buraya kadar olan süre içerisinde annenize değil ama kendinizi babanıza beğendirmek ve onun tarafından onaylanmak için dedi çok yormuşsunuz kendinizi dedi. Hani biraz bir bıraksaydınız hep şey istemişsiniz dedi güçlü olmak istemişsiniz dedi. Hani hep baba bak gördün mü okudum iyi de bir işim var. Bunlar yormuş sizi epifani yaşadım evet öyleydim çünkü annem o kadar talepkâr değildi. Annem daha şeydi daha sert bir kadındı ama ondan onay almak daha kolaydı. Aslında

biliyorum hani hepimiz bir anne baba onayı isteriz. Ama hani bunu 30 yaşımıza geldiğimizde artık herhalde bitmiştir değil mi veya bitmiş olmasını isteriz en azından. Ama annemden onu aldığımı biliyordum ama mesela bu kadar akla vurgu yapılması hep çok akıllı olmak. Çok akıllı olmak zorunda kalmak. Bunlar çok yorucu şeyler aslında. Mesela Mülkiyeye gittim diye babam şey olmuştu; aslında sen şey yapardın işte ne bileyim, mühendislik olur, tıp olur hani onu bile şey bulmuştu, biraz hani daha iyisi olabilir sanki falan gibi. Ondan sonra tabii canım mülkiye de iyidir ama kaymakam olamıyorsunuz siz daha değil mi? -yok baba olamıyoruz. İşte efemim... Ama hani sonra şey yaptık, dengeledik bu işleri.

Bu arada ben hâlâ tabii alttan alta... yani alt akıntı diyeyim. Hani bir taraftan çalışıyorum ama bir taraftan hâlâ çok okuyorum her fırsatta okuyorum. Ne bileyim işte iş yerinde bir de şey var mesela onda da babamı suçlayabilirim: Saatlerini iyi kullanacaksın ve hani şöyle bir algı var: Devlet sana maaş veriyor ve sen onun karşılığını vermelisin. Asla daha az çalışma daha bilmem böyle tuhaf bir şey anlayışı tuhaf demeyeyim de o döneme çok uygun bir ahlak anlayışı. Hani o babamların dönemine uygun bir ahlak anlayışı bir cumhuriyet şeyi olarak sonuçta 34 doğumlu birinden bahsediyorum. Dolayısıyla hani iş yerinde bile işimi gücümü yapıyorum ama hani her fırsatta bir mutlaka okuduğum bir kitap vardır ve onu böyle çıkarıp alttan onu okuyorum falan yani. Sonra bana geldiler böyle hafif hafif şey sevmeden yapıyorum bu işi çok belli ve o psikiyatriste gitmek benim için dönüm noktası oldu. Başka bir şeyler yapmam lazım benim olmuyor böyle ama ne yapacağım, nasıl yapacağım sanki böyle yapılamazmış gibi geliyor. Fakat belki bu hikâyeyi duyan kadınlar için güçlendirici bir şey olabilir. Bir gün bir şey gördüm ne yapacağımı bilemiyorum ama bu değil istediğim hani onu biliyorum en azından. Bir ilan gördüm. Edebiyat masterı, yüksek lisans ilanı. Heyecanla hemen aradım şey gerekmiyormuş neyse ki undergrad'ının edebiyat olması gerekmiyormuş. Hani başka bir şeyden de mezun olup edebiyat karşılaştırmalı edebiyat şeyi yapılabiliyor. Şey dediler başvurabilirsiniz dediler. Ne istiyorsunuz işte. TOEFL istiyoruz ondan sonra bir niyet mektubu hani niye gelmek istiyorsunuz işte diplomanız vs. Tamam ben TOEFLı aldım. ALES? ALES'in vakti geçmiş. Tamam başlayın ama ALES lazım olur, onu da alırsınız. Çalışkanlık içimizde var. Bunun için işten artık ayrılmak lazım değil mi?

85'te işe başladığım için emekliliğe takılmıyorum, hani çok daha önceden emekli olabiliyorum. Ve ben en gurur duyduğum şeylerden birini yaptım. 42 yaşında emekli oldum ve master a başladım. Hayatımın herhalde en şahane kararlarından birini vermiş oldum ve işte hani 2. Yüksek lisansı yapıp aşırı iyi bir şeydi masterdı. Başka da yoktu. Jale Parla falan vardı, Nazan Aksoy vardı, Süha Özertem vardı, Murat Belge vardı, var oğlu var ve hani hakikaten iyiydi. Hatta kültürel çalışmalardan Bülent Somay'dan bile ders aldım falan. Bir de tabii şöyle bir şey oldu, çok genç çocuklar var bir yandan, daha yeni üniversiteyi bitirmişler ve yüksek lisansa başlamışlar falan. Fakat böyle benim gibi askerlikten kaçma bilmem ne falan değil sahiden böyle okumak istediği için gelen insanlar var. 1 -2 tane öyle kadın vardı.

Yüksek lisansı bitirdim hatta oradaki hocalarımın pek çoğu sonradan arkadaşım oldu. Çok iyidir yani bu arada şey başladı Ayizi başladı. 3 kadın Ay İzini kurdular. Yine bunlarda hep hani tarihe geçsin. Feminist yayınevi Ayizi. İşte Aksu Bora, Selma ve İlknur Üstün'ün kurduğu yayınevi ve bana da şey dediler yayın kurulunda olur musun hani hangi kitaplar seçilecek önerilecek hani onlara bakacağız. Zaten geniş bir yayın kurulu vardı. Çok seve seve dedim. Çünkü hani bu kadınlar da yakın arkadaşım olduğu için biliyorlar ki Neslihan zaten sürekli bunların içinde, sonra da şeye editörlüğe başladım burada.

Burada birazcık bahsetmek istiyorum. Birazcık konuşmak istiyorum bu konuda. Burası feminist bir yayınevi dedim. Diğer yayınevlerinden farkları ne. Hani sadece feminist kitaplar

basması değil, belki bastığımız kitaplar feminist bile değildir. Mesela Sara Ahmed'leri basan bir sürü yayınevleri var. Sel'de kuir serisi var şu var bu var ama mesela bu onları feminist yapmıyor. Yani bizim illa hani o tür kitapları basmamız gerekmiyor, ama bizim yapmamız gereken şeydi. Benim en önemsedğim şeylerden biri oydu. Kadınlar yazmaya korkuyorlar ve onların teşvik edilmeye ihtiyacı var. Kadınlar derken kendimi de dışarda tutarak söyleyemiyordum. Bende yazmaya korkuyordum o başka bir şey çok ortaya atmış oluyorsun kendini hani konuşurken öyle değil ama yazılı hale geldiği zaman, hele de bir yerlerde basıldığı zaman hani artık değiştirilemez bir şey ve hani zaten şöyle bir şey var, bizlerin daha az yazması, korkması, çekinmesi üzerine bizlerin derken kadınlardan bahsediyorum. Bu alanın bize ait olmadığı çok uzun yıllardan beri zaten bize söylenen bir şey. Biz neredeyse bir tür kadınlar olarak bu alana sonradan gelen ve bir misafir şeysi gören iyi yazdığı zaman takdir göre aa bak sen gibi bir şey var hava var. Tabii ki bu değişiyor zaman içerisinde ama hâlâ rapçilerin söylediği gibi mekânın asıl sahibi olarak görünmüyoruz. Hani diyorlar ya mekânın asıl sahibi geldi diye şeyler rapçiler onun gibi bir şey. Bunları şunun için söylüyorum mesela bir şeyde var: Sanat ve İktidar kitabındaydı galiba, dışlanma günahları diye bir şeyden bahsediliyor. Bir kanon oluşturuluyor mesela. Bu kanonun nasıl oluşturulduğu, kimlerin dahil edilip kimlerin edilmediği çok önemli. Dışarda bırakılanlarla siz bir şey söylemiş oluyorsunuz. İçine aldıklarınız kadar dışarıda bıraktıklarınızla da bir şey yapmış oluyorsunuz çünkü. Ve bu kanonun içinde edebiyat olsun, resim olsun şu olsun bu olsun kanonun içine girebilmek çok zor kadınlar için. Hele bir de sizin yazdığınız şeyler önemsiz görülüyorsa kıyıda köşede kalmış görülüyorsa, o zaman iyice yazma cesaretinizi kaybediyorsunuz. Büyük şeyler anlatmanız gerekiyor. Eğer erkekler büyük şeyler yazıyorsa sizin de büyük şeyler anlatmanız gerekiyor. Yok dünya değişiyor artık, hani o kadar büyük şeylerden bahsetmiyorsa erkekler, siz de o zaman hani başka bir şey yazabilirsiniz, ama genellikle sizin yazdıklarınız daha önemsiz görülüyor. Böyle bir durumda işte kadınların yazması önemli ve politik bir şey oluyor. Feminist bir şey oluyor. Bunların yayınlanması da feminist bir iş oluyor o zaman. Çünkü dediğim gibi konuşmaktan farklı bir şey hani o bilinç yükseltme gruplarında falan da birbirimizin sesini duyuyoruz ama kadınların sesini duymak ve başkalarına da duyurmanın yolu bunların yazılı hâlâ gelmesi değil mi? Diğer türlü uçar gider, hani söz uçar yazı kalır değil mi? Onun için bunların yazılı hale gelmesi gerekiyor, sadece Meral'le Neslihan çok güzel sohbetler edip gitmesin. Bunu yazılı hale getirelim ve deneyimlerimizden başkaları da farkına varsın ve okusun. Desinler ki evet ya akıllı olma baskısı diye bir şey var. Kız çocuklarının akıllı olması. Bu hani şimdi kulağa çok tuhaf gelebilir tabii ki ne tatlıymış denebilir, ama bu da bir baskı çeşidi. Hani atıyorum bir başkası da bunu görüp evet ya diyebilir. Aynı zamanda bir şey yazdığınız zaman kendi sesinizi siz de duyuyorsunuz. Yine konuşmaktan farklı. Hani tamam biz o işi çok iyi yapıyoruz. Konuşmayı çok iyi yapıyoruz fakat yazılı hale getirdiğimiz zaman o sesi daha iyi duyuyoruz. Kendimizi de kendi sesimizi de hani olur ya, böyle daha netleşiyor problemimiz neden bahsettiğimiz. Çünkü yazarken üstünde düşünüyoruz değil mi yazdığımızın. Öyle çalakalem değil düşünülerek yazılıyor. Anlam yüklenerek yazılıyor bunun üzerine ve bu bir anlatı haline getirildiği zaman işte birbirimizden öğrenebiliriz. O anlamda, bu anlamda hani ben bunu çok önemsiyorum ve editörlük yaparken de özet olarak şunu söyleyeyim, buna çok dikkat ettim. Anlatılanların kadın deneyimine dair bir şey olması gerekiyordu. Onların yayınlanmasına öncelik verdik hani o anlamda hani yine tekrar edeceğim bu çok feminist bir şeydi bizim açımızdan.

Bir tane dosya vardı müthiş öfkeli bir dosyaydı. Bir kadın erkek ilişkisi üzerine onu okuduğumda şunu fark ettim, bu kadın konuşamamış bunu anlatamamış başkalarına yazmış onun için bunun basılması gerekiyor. Bunu başka kadınların okuması gerekiyor böyle bir şeyi çok önemsedim ve Ayizi o anlamda bizim içinde çok önemliydi. Hani hem yazarlarıyla hem de editörüyle, şusuyla busuyla çünkü birbirimizden de bu süreçte bir sürü bir şey öğrendik ve

onun içinde hani Ayizi kadınları dedik birbirimize bütün ekip olarak. Tek başına yazan sadece yazara ait bir şey olmadı yani. Bu deneyimlerin önemli olduğunu düşünüyorum. Birbirimizden öğrendiğimiz şeyler bunlar diye düşünüyorum. Bu arada hep hani şeyi söylemek istiyorum, hepimizin aslında yazması gerekiyor, yayınlanıp yayınlanmaması belki de hiç önemli değil ama yazarken yazmaya çalışırken o yaşadıklarımıza başka bir ışığın altında bakıyoruz. Fark etmediğimiz bir sürü şeyi fark edebiliriz. Bunu hani şey için söylemiyorum, bir snobluk olarak söylemiyorum: yazmamız gerekiyor ve hangi mecra olursa olsun ben bu deneyimin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Küçük bir örnek vermek istiyorum: Geçtiğimiz yıldaki galiba veya iki sene önce olabilir, ben twitter ı kullanıyorum ve galiba çok yazmaktan ziyade orada yazılanları da çok okuyorum ve böyle bir sürü heyecanlı öfkeli ve çok böyle sağlam genç kadınlar var. Çok seviyorum onları okumayı. Bazen fazla hani uçsalar da hoşuma gidiyor onları okumak. Bir tanesi bu #Metoo dan falan çok önce bir erkeği ifşa etti ama şöyle bir şeydi, çok dokundu ve iyi ki yazdın dedim ona da. Birlikte olduğu sevgilisi ona şey demiş, sen beni hiç düşünmeye zorlamıyorsun. Hiç hani seninle konuştuktan sonra bir şeyi merak edip Google'lamıyorum falan demiş. Sanki kızın böyle bir mecburiyeti varmış gibi ve kız bunları yazdı. Ay aşırı hoşuma gitti. Ve çok fazla destek çıktı kıza, çünkü o da kendini kötü hissetmiş, hani bu ne biliyor musun bunu yazması mesela niye önemli bir erkek sizi kendinizi nasıl değersiz hissettirebilir? Bunun milyon tane yolu var ve bu aptal herif bunlardan bir tanesini bulmuş ve kıza bunu yapmış. Şimdi bu yazılı ya şöyle düşünmez misin? Başka bir genç kadın olsa öyle de bir şey var. Hani kendi deneyimine de öyle bakmaz mısın? Var mı bu bende veya oluyor mu diye değil mi hani kendi sevgilinle olan ilişkine de başka bir gözle bakabilirsin, hani bunu sağlıyor yazmak okumak. Bu anlamda çok kıymetli onun için diyorum yazmamız lazım diye. Hani feminizm 101 dir ya her şeyi bir tek senin yaşadığını sanırsın, bir tek senin başına gelmiş sanırsın, ama aslında öyle değildir bilirsin ki çoğu kadınla ortaklaştığın bir şeydir. ...

Ayizi kapandı, geçenlerde hatta İlkur'la yazıştık da bir yıl olmuş, tam bir yıl diye, fakat öyle korkunç bir yıl geçirdik ki bize çok uzun geldi. Daha önce kapandı herhalde falan diye düşündük. Hani böyle çok şey... feci bir yıl olduğu için. Kapandı ama bu arada ben tabii hep şey yaptım, oraya buraya yazılar yazmaya devam ettim. Yine böyle ağzımın suyu akararak bir şeyden bahsetmek istiyorum sana. Bir yazı okudum ve beni böyle çok tetikledi, çok sinirim bozulmuştu. Yazarlar arası dostluk diyor ve saydığı bütün yazarlar erkek. Nerede okuduğumu hatırlamıyorum yazıyı. İşte Yaşar Kemal'le, pardon Orhan Kemal'le Nazım Hikmet, işte mektuplaşmaları. Şey sorusunu sordum kendime: iyi peki de yazarlar arası dostluk sadece erkek yazarlarla mı oluyor? Hani kadın yazarlar ne yapıyor o arada? Onların arasında dostluk yok mu? Mutlaka var ama bize gözümüze sokulan sadece erkek yazarlar arası. Hani biraz önce dedim ya dışladıkların da neyi dışladığın da çok önemlidir diye. Bunun böyle dışlanması hiç isim verilmeden sadece erkeklerin ismini anarak, onların arasında bir dostluk olduğunun söylenmesinin alt anlamı, kadın yazarlar arasında böyle bir şey yok demek. Çünkü hiç isim bilmiyoruz. Pat diye aklına gelen bir isim var mı? İki tane kadın yazar, çok iyiler, çok dostlar, birbirlerini besliyorlar ve ben bunu iş edindim.

Amargi de kapandı ya. Öfff... Öyle bir dergimiz vardı. Oraya bir yazı yazdım. İki tane yazar. İkisi de çok sevdiğim... Bir tanesi Virginia Woolf ve Katherine Mansfield. Aslında onlar çok iyi dostlar, fakat o yazı da Virginia Woolf'un günlüklerinden falan da çıkardım. Gözümüze sokulan sadece şey şu laf var şimdiye kadar: Virginia Woolf diyor ki Mansfield'in ölümünün ardından: kışkırdığım tek yazardı. Bak şimdi. Ben böyle günlüklerini falan okumaya başladım Woolf'un Mansfield le çok canlı bir ilişkileri var. İlk tanıştığında Mansfield, Virginia Woolf'a tuhaf geliyor. Yazmış bunları da ama Mansfield de zaten şey böyle aykırı bir tip. Müthiş bir kadın o. Düğününde siyah takım elbise falan giyiyor yani. Oscar Wilde'ı

çok beğeniyor hani böyle bir Oscar Wilde halinde evleniyor bir adamla. Sonra ayrılıyor ondan ve hani yazdıkları da müthiş ve Virginia Woolf la ki Virginia Woolf maddi anlamda da ona aslında şey de yapıyor, destek de çıkıyor. Çok zor bir hayatı olmuş Mansfield'in, zaten sonra çok genç bir yaşta ve işte akciğerlerinde bir zatürreden falan göçüp gidiyor. Hani Virginia Woolf'un yayınevi var ya kocasıyla birlikte kurdukları. Orada Mansfield kitabını basıyor ve o günlükte o kıskandığım tek yazar dediği şey ne biliyor musun? Mansfield'in ölümünün ardından diyor ki "ben şimdi ne yapacağım? Yazdıklarımı ilk önce okuttuğum ve görüşlerini merak ettiğim ve onun yazdıklarını heyecanla beklediğim tek yazar vardı. Tek Katherine Mansfield'di ve o artık yok." Böyle bir şeyden bahsederken, sen ortaya şeyi çıkarıyorsun sadece, kıskandığım tek yazardı. Hadi be! O kıskanmak değil. O kadar Mansfield'in yazdıklarını o kadar beğeniyor ki o anlamda tek yazar diyor, ama bu şeyi içermiyor. Çok kıymet veriyor ona. Tam böyle bildiğimiz anlamda dostluk var ve birbirlerini de kıyasıya eleştiriyorlar. Bu sırt sıvazlama da değil. Şu an unuttum Mansfield Virginia Woolf'un bir kitabı üzerine hangi kitap olduğunu unuttum. Şey diyor; Jane Eyre öleli çok oldu yazma böyle Jane Eyre gibi falan diyor hani hatta bunu bir yerde yazıyor. Sadece yüzüne söylemekle kalmıyor, yazıyor da Mansfield bir yerlerde, ama dostlar.

Sonra yine çok sevdiğim iki tane yazar: bir tanesi Atwood, bir tanesi Alice Monroe. Alice Monroe'nun Nobel ödülü aldığında, telefonuna bir türlü ulaşamıyor Alice Monroe'ya. Hem hani saat farkı var falan falan, bakmamış kadın telefonlarına. Onu uyandıran, Margaret Atwood. Bir otel odasında ikisinin, nasıl tatlılar, böyle kıskançlıktan öldüm. Nasıl güzeller. Kadeh kaldırıyorlar ve Alice Monroe'nun nobelini kutluyorlar. Nobelden çok daha önce birbirlerinin romanları, öyküleri üzerine yazdıkları yayınlanmış şeyler var, değerlendirmeler var. Atwood biliyorsun şey de yazıyor, kitap değerlendirmesi de yazıyor ve Alice Monroe hakkında da yazmış. Falan falan bir sürü şeyler var. Bunları anlatmamın tabii belli bir sebebi var. Bunları zaten sen de biliyorsundur bu yazarları da, benim başka bir kanala hangi yoldan nasıl girdiğimi anlatmak üzere bu örnekleri veriyorum.

Sonrasında Birikim bir arkadaşlık dosyası yapacaktı. Bana dediler ki hani bu yazıyı şey yapıp ya bir de sen de hani şey yazar mısın dosyaya bir arkadaşlık yazar mısın? Ben de dedim ki bu sefer şeye bakayım, bizim bu topraklardaki kadın yazarlar arası dostluğa bakayım. İşte bir tanesi şeydi, yine bilmediğim, sonradan öğrendiğim şeylerdi; Şukufe Nihal ve Halide Nusret Zorlutuna. Bu iki kadın arasında çok hoş bir dostluk var. Bir de Semiha Ayverdi'yle Safiye Erol. Ben Safiye Erol'dan çok etkilendim ve biz bunları bilmiyoruz. Niye bilmiyoruz, bu da işte başka bir şey çünkü başka bir mahalleden Safiye Erol. Muhafazakâr olduğu düşünülüyor hani öteki mahalleden olduğu için görmezden gelinmiş bu iki kadın da. Halbuki ben bu Şukufe Nihal ve Halide Nusret Zorlutuna'ya bakarken bir tane resim vardı. Siyah beyaz bir dergide çekilmiş. Bu kadınların hepsi bir aradaydı, öteki mahalleden diye düşündüğümüz kadınlar. Salı toplantıları varmış ve çok meşhurmüş. Şukufe Nihal şey dermiş; etrafımda hep edebiyattan sanattan falan konuşulmalı, başka türlü ben nefes alamıyorum dermiş ve salı günleri evinde şey verirmiş, evinde toplantılar olurmuş. Böyle güzel sofralar kurulurmuş falan. Ay bir baktım, dönemin bütün kadın edebiyatçıları orada. Benim içinde çok öğretici oluyor bir taraftan bunlar. Şeyleri biliyorsunuz, hani onlar da herkesin bildiği şeyler, işte Leyla Erbil Tezer Özlü falan falan. Onu da yazdıktan sonra mesela başka mahalleden olan yazarlara biraz kör kalmamız veya işte yine dışarıda bırakılan, sessizleştirilen, dışlama günahı, dışlanma günahı işlediğimiz bir şeyler var, kadın yazarlar var. Zaten sesleri çok zor çıkıyor. Bir de biz görmezden gelirsek çok çok feci bir şey bu. Bunlar üzerinde yazmaya, enerjimi buralara yöneltmeye karar verdim. Böyle bir şey beni çok etkiliyor. Duygusal bakıyorum buna bir de. Şey kısmını zaten biliyorum konuşmaya bile gerek yok. Çok politik bir şey bir taraftan. Onu zaten biliyorum bir de insan olarak da çok dayanılmaz geliyor bana

bu. Çok tahammül edilmez geliyor. Sesim titredi ama, düşünsenize sizin hayatınız edebiyat, tamam mı? Yazıyorsunuz, sürekli yazıyorsunuz ve bu kıymet görmüyor. Yazdıklarınızın kötü olduğundan değil, sadece belli çevrelere dahil olmamaktan, erkek olmamaktan belli bir takım iktidar gruplarından uzak olmaktan dolayı, şey olabilir ya anlarım yani kötü yazıyordundur abi tamam mı, ne yapalım kötü yazıyorsun, okunmazsın ama bu böyle bir şey değil. Safiye Erol'u Tanpınar'la karşılaştırıyorlar aslında biliyor musun? Ama kaç kişi biliyor bunu? Selim İleri bunu Tanpınar'la karşılaştırıyor. Tanpınar'dan önce yazmış Safiye Erol. Bir kahraman var Nuran ismi. Aaa, Huzur'daki Nuran. Hani böyle bir sadece ima var, ama mesela hangi erkekler yemiş bunu? Refik Halit Karay. Çünkü bunların devam ettiği bir tekke var. Dergâh daha doğrusu. Kadınlar tekkesi diye bir şey yazıyor Refik Halit Karay. Bir de öyle de güzel bir dille yazıyor ki bilirsin işte hani böyle çok hoş, çok yetenekli bir adam, ama hepsi üzüyorlar ve giderek hani onları zan altında bırakan, dergâhın başındaki adamla bir tür ilişkide olduklarını ima eden çok şey bir, kötü bir kitap o anlamda. Mesela bir tanesi bu.

Mesela Selçuk Baran beni çok üzüyor. Çok beğeniyorum yazdıklarını. Neyse ki şimdi bir parça daha görünür. İşte Yapı Kredi yeniden basıyor. Adına konulmuş bir ödül var falan. Senin için bir yere şey yaptım, not ettim. Bir tane kitabında şöyle bir şey diyor. Bunlar beni fena yapıyor, ya hayattan o da kırgın ayrılmış Selçuk Baran. Sokaklardan diye bir öyküsü var. O öykü kişisi şöyle konuşuyor; “Hiçbir duygusunun, hiçbir düşüncesinin yitip gitmesine razı olamazdı. Elinden gelse kâğıtlara yazmaz, taşlara kazırdı bütün yaşamını. Sanki işi yaşamak değil de uzak geleceklere yazıtlar bırakmaktı.” Böyle diyen bir kadını sessizliğe gömmek kötü geliyor. Sadece Türk yazarlara olmuyor tabii bu. Şimdi bir tane şey, bir yazı yazıyorum. Türkçede hiç bilinmeyen bir yazar. Bir tane kitabı çevrilmiş o da böyle çok bilinmeyen bir yayınevi. Mona Yayınevi. Sylvia Townsend Warner. Lolly Willows diye bir kitabı çevrilmiş. Hiç evlenmemiş bir kadını anlatıyor. Nasıl güzel, böyle mücevher gibi bir kitap hani böyle. Hakikaten şahane, ıslıl ıslıl, müthiş yazılmış, mizahı, ayrıntıları hepsi böyle yerli yerinde çok güzel bir kitap, ama bu da bilinmiyor. Sadece Türkiye'ye özgü değil tabii bu, biliyoruz ki başka bir sürü yerde de yapılıyor bu. Bu kadında İngiliz mesela. Bu kitabı 1926 da yayınlanmış ama çok çok uzun yıllar hiç ses seda çıkmamış. O da herhâlde galiba bir tür şeyden, sosyalist bir kadın. İngiliz komünist partisine üye. Lezbiyen, bir kadınla birlikte yaşıyor falan herhâlde ondan mı hoşuna gitmedi nedir, anlamadım yani. Başka bir açıklama bulamıyorum yani kitap çok güzel. E tabii hani bir Virginia Woolf değil kitapları da değil derken onların gözünde mi, nasıl, yoksa nasıl kıymeti gerçekten çok fazla, ama hani başka dillere de öyle olunca daha az çevriliyor. Biz de o zaman mahrum kalıyoruz böyle birinden.

Mesela böyle bir yazar var. Bunun üzerine de bir şey yazmak istiyorum. Daha doğrusu yazıyorum. İnşallah bitireceğim onu. Bu konuşmayı çözümlediğinde belki de bitmiş olur. Gönderilmiş olur, yeri hazır. Öyle işte.

Daha sonra da böyle şeyler yazarak yaşlanmak istiyorum. İki tane kızım var. Bir tanesi işte 25 yaşında şimdi, bir tanesi de 19 yaşında. İkisini de çok isteyerek doğurdum. Hatta ikincisini eşim istemiyordu, ya hani yeter işte bize bir tane falan dedi. Sonra hani böyle çok başka başka şehirlerde hayatın geçeceğini düşünüp, yalnız olacak sanki bu çocuk falan gibi geldi bana. Dedim ya Adana'ya da bir daha dönmedim. Tabii söylemem lazım, bu arada ablamla hep çok yakın olduk. Galiba onun da etkisi olabilir. Bir tür ilk kızım doğduğunda, hani ya bir de böyle küçük bir kız olsa, belki ablamla benim gibi olur. Hani böyle bir şeyde düşünmüş olabilirim bilmiyorum. İki tane de kızım var. İlkinde çok komiktir bunlar, böyle şunu söylemek istiyorum.

Amerika’da doğurdum çünkü o da şeyden, Türkiye’de böyle gitmeden önce hamile kalmıştım fakat düşük yaptım falan çok böyle moralim bozuldu. İki kere düşük yaptım ve çok acıklı bir şeymiş o hani yıpratıcı bir şey hakikaten. Çok anlıyorum o hissi. Çünkü çok hazırlıyorsun kendini, bebek, doğacak falan falan diye, ama hani sonra olmuyor, fena bir şey o. Ama o zamanlarda çok çalışıyordum. Çok yoğun bir şekilde çalışıyordum. Belki hani onun etkisi olmuş olabilir diye düşündüm. Amerika’da hani okula gidiyorsun geliyorsun ve daha çok hani evde oturup çalışıyorsun falan ya hani. İşte sunum yap vs. Hani daha sakın bir hayat. Bir de Türkiye’den gittikten sonra her yer bize sakın yani. İnsanların en büyük derdi şey, yarın hava nasıl olacak? Fırtına mı var? Aaa deli misin sen, nasıl böyle şehvetle konuşuyorlar hava durumunun üzerine işte okula gitmeden önce weather channel açılıyor. Bakayım okul tatil mi değil mi? Kar var mı yok mu falan diye, en büyük olayları bunlar. İşte nereye kasırğa geliyor falan diye. Bizde şey yani, lanet olsun hani hiç sevmiyorum o lafı ama tam böyle şey, coğrafya kaderdir yani biz oradayken Uğur Mumcu öldü mesela, biz oradayken Sivas katliamı oldu. Hiçbir şey anlamıyorsun, ulaşamıyorsun falan e öbür tarafta işte rahat rahat Amerikalılar da bilmem ne kasırğası geliyor diyor. Kasırğa ne ki. Neyse karıştırmayayım şimdi. Dedim ki orda herhâlde orada daha kolay doğurabiliriz ve hakikaten de öyle oldu.

Neyse işte Aslı doğdu. Anneciğim geldi yanıma yalnız bırakmamak için. İki gün sonra normal doğum yaptım. Orada şeyde, sezaryen için belirli koşullar var. İşte ters gelmesi lazım vs. hani sezaryen son dakikada karar verilen bir şey. Norm olan normal doğum yapmak. Ben de normal doğum yaptım epiduralle, ondan sonra işte 2-3 gün kaldık hastanede, sonra eve geldik. Orda bir Türk öğrenci grubu var. Onlarda işte bebeği görmeye geldiler. İşte ismi Aslı beşikte duruyor bizde oturuyoruz böyle. Ondan sonra bir arkadaşım şey dedi: hiç unutmuyorum, ya Neslihan dedi seninle benim aramda hiç fark yok. Sen de bizim gibi bakıyorsun. Hakikaten öyle hani ne yapacağını bilemiyorsun falan böyle, çok acayip bir şey hani ve o zaman şey dedim kendi kendime, bir de çok fazla üstünde düşünmemişim bu annelik meselelerini. Hakikaten insan doğurunca düşünüyor bazı şeyleri. Daha önceki okumalar falan hiçbir işe yaramıyor yani. Bütün o şeylerin hepsinin hikâye olduğunu öğreniyorsun. Çocuk doğar doğmaz büyük bir sevgiyle bağırma bastım falan, yok öyle bir şey. Benim şey, yok bunun depresyonu var. Bir sürü şey var. Hele bir de yabancı ülkedeysen. Fakat Ahmet çok iyiydi. İyi bir babaydı.

Paylaşmıştık şeyleri mesela ben uyuyamazsam, böyle uykum çok bölünürse başım ağrır benim. Öyle bir kadını. Benim uyumam lazım abi. O zaman gece o onu çıkartacak, pırpıslayacak o uyutacak ben çünkü şey yapamam yani falan. O zamanlarda tabii bir kadın desteği istiyorsun. Kadın arkadaş şeysi istiyorsun. Çünkü 40 gün sonra annem gitti. Bir de annem de çok şey bir kadın değildi. O çok tatlıdır. Annemi ayrıca konuşmam lazım herhâlde.

Dört sene oldu annemi kaybedeli. Bu sene 4. Senemiz. Biraz mesafeli biridir annem. Mesela ben anneme benzemiyorum. Aşırı yakınım yani. Annem olsa şey yapar yani, hani bir sürü laf. Mesela annem çok fazla çocuk sevmediğini söylerdi. Hani hemen böyle şey yapamaz. Bazı insanlar vardır, sokakta gördüğü çocuklara sarılır, ay ne güzel falan der ya, annem mesela tam tersiydi onun. Ben de hani o kadar ayılıp, bayılmıyorum ama yani, annem gibi de değilim yani daha bir şeyim. O böyle ay falan yapar. Ay işte ne çok ağladı bu evlat bilmem ne falan diye hani. Ay nasıl annesi babası da hiç sesini çıkarmıyor. Yok işte ortalığı dağıtıyor, bilmem ne falan öyle bir şeydi. Dolayısıyla annemden çok bir fayda yok. Anne dedim bunu yıkayacağız nasıl yıkayacağız falan dedim annem dedi ki ay kayar düşer yavrum ben yıkayamam dedi. Annemden de fayda yok. Ondan sonra fakat tabii sevgili eşim ve ben kurslara gitmiştik. Kadın dayanışması yok, ama orda da böyle bir şey var. Doğum derslerine gittik. Nasıl doğum yapılır, nasıl nefes egzersizleri falan falan ve çocuk nasıl yıkanır kursları. Ama hani bunları

tabii şimdi böyle anlatıyorum ama o zaman bayağı bir panik vardı, fakat yine 4 ayak üzerine düştüm. Eser Köker bu ismi de çıkarmayalım canım arkadaşımı. O ara onlar New York'talardı. Misafir hoca olarak Leventle ikisi ordalardı ve biz Eserle telefonlaşıyoruz. Hatta annemi yolcu ettik Türkiye'ye Newark havaalanından, sonra hatta gittik birkaç gün eserde kaldık. Leventle Eserde. Sonra döndük. Mesela ben bir şey olduğunda Eser'i arıyordum. - Eser! Eser:- efendim Neslihan? işte şimdi ışığa baktım Aslı ışığı takip etmiyor galiba. Neslihan nasıl bir ışık tuttun sen. Ay ne bileyim herhalde bakmıyor. Halbuki kitaplarda çocuğun ışığı takip etmesi gerektiği söyleniyor. Neslihancım bir şey yoktur orada. Ben gördüm çocuğu, bir şeyi yok sen rahat ol. Bir hafta sonra, Eser, efendim, şimdi boğumlar var ya, eşit olmalıymış her iki bacakta, iki iki üç üç falan, bunda bir tanesinde 2 var bir tanesinde 3 galiba bu falan... hani uzaktan şey yapıyoruz birbirimize. Çok sağ olsun hani onun yanımdaki hallerini hiç unutmayacağım.

Ödev yapmam gerekiyor daha okul bitmedi. Birkaç tane daha dersim var. Ondan sonra fakat kendimi veremiyorum, hani kafa 50 yere gidiyor falan. Eser, bitmiyor bu paper. Neslihan. Efendim. Sen şimdi kalk kendine güzel bir çay yap. Bir ruj sür. Otur, aç bilgisayarını otur, yazarsın. Karşılıklı dayanışarak o zamanları onunla atlattık. Kızımın, ilk çocuk olmasının nasıl bir şey olduğunu çok anladım. İlkinde bir defa çok panik. Türkiye'ye döndüğümde de bitmedi o işler. Mesela doktorunu arayıp, patlıcan yiyebilir mi bu çocuk falan diye yani. Fakat şey yapmamaya çalıştım. Bokunda boncuk aramamaya çalıştım. Hani o da elbette ki çok seviyorum. Çok tatlı çok biricik, snowflake ama benim için snowflake. Herkes için değil hani ve diğer çocuklar gibi bir çocuk bu da. Şey biraz beni hakikaten çok yoruyor, böyle çocuklarına böyle aşırı tuhaf özellikler atfedenler falan çok yakınıyorum o işlerden. Büyümeye başladıkça çok hoş bir ilişkimiz oldu ve hâlâ da artık aynı evde yaşamıyoruz onunla ama ne bileyim hani armut dibine düşer mi derler öyle bir şey galiba. Çok hoş bir okur. Çok iyi bir okur ve çok yumuşak. Aşırı yumuşak ve hani çok fragile geliyor bir tarafıyla öyle görünüyor ama böyle tatlı iyi bir kız oldu. Frankofon oldu. Lille'de hukuk okumaya gitti. Ondan sonra oralarda çok zorlandı. Bende çok zorlandım. Çok aşırı özledim. Çok böyle ölecekmişim gibi geldi. Çok özledim gittiğinde, hiç unutmuyorum bir gün bir alışveriş merkezine gitmişim. Tuvaletine girdim. Dame de Sion'luydu Aslı. Bir Dame de Sion formalı bir kız gördüm. Kıza böyle sarılmak istedim. Ne tuhaf değil mi hani hiç tanımadığın şey böyle tam böyle yaşlı teyzeler gibi benim kızım da işte Dame de Sion'lu. O da burada yok. O işte şimdi bilmem ne. O zamanda AFS ile Brüksel'e gitmişti. Belçika'ya gitmişti. Belçika'da bir ailenin yanındaydı. Böyle kız da bir fena oldu falan. Ya öyle mii. Kaçınıcı sınıftaydı işte lise 2 deydi o zaman. Haa tamam biliyorum AFS li birkaç kişi gitmişti, biri oydu demek ki işte falan diye kız da böyle bir kötü oldu, ama düşünsene tuvaletten çıkıyorsun orada Dame de Sion formalı diye bir kıza şey yapıyorsun falan. İyiiz yani. O da feminist bir kızımız oldu. Ondan sonra evin içinde gayet müttefik halindeyiz.

İkinci kızımda o da tabii daha farklı bir çocuk. Normaliz yani o da böyle biraz daha böyle... neyse şimdi bunları duyar. Ablasına göre daha sert diyeyim. Çok müdanasız bir çocuk çok. Aşırı yani. Mesela büyük kızım daha hani ya işte daha güzel, daha kabul edilebilir şekilde ifade ederken söyleyeceklerini, mesela küçük kızım şöyle diyebiliyor. Bu kadar ayrıntılı açıklamanıza gerek yok. A'dan B'ye oradan C'ye teker teker gideceğinize direk C deyin, ben biliyorum ben anlıyorum falan zaten. Aman Allah'ım. Bir de şöyle bir hoşluk var. Evin içinde 2 tane genç kadın olmasının, takip ediyor musun bilmiyorum, dediğim gibi hani ikisi de böyle bir feminizmle hani çok erken yaşta tanışmış oldular. Birlikte 8 martlara falan gittik bunlarla. Kavram setine şeyler, hakimler, artı benim kavramakta zorlanacağım birtakım şeyler onlara daha yakın geliyor. Bu mesela Queer meseleleri benim için bir parça daha zorken, anlaması daha zorken sonuçta bu dalga meselesine ne kadar şey yaparsın bilmiyorum, ama ben hani

sonuçta ben ikinci dalganın içinde bir kadınığ. Onların için çok normal böyle bir Şey. Daha kolay anlıyorlar. Bir sürü zaman bir sürü konuda dzeltiyorlar. LGBT konusunda yine öyle dediğim gibi bu Queer feminizm konusunda çok Şey... mesela ben de soruyorum onlara. Bazen onların sayesinde bir farkındalık yaşıyorum. Çünkü dediğim gibi çok acımasız bir Şekilde attadanak söylüyor. Sen istediğin kadar, yok ama ben öyle söylemek istemedim falan, hayır yani öyle söylemek istedin ve yanlış gibi. Şeyler zerine mesela beni feminizmin sadece kadınları kapsayan bir Şey olmadığı konusunda çok iyi ikisi de halbuki ilk nerdeyse gayri ihtiyari tepkim Şeydir, feminizm kadınlar içindir. Hayır, kendine feminist diyen herkes içindir'i onlar sayesinde kafama vura vura öğrendim. Okudukları, izledikleriyle falan beni genç tutuyor ikisi de. Diğer türlü daha Şey kalabilirdim, out of date kalabilirdim. Böyle bir Şey, soruyorum mesela Őu ne demek, bu ne demek falan diye. Bir de her Şey böyle kısaltmalarda ifade ediliyor ya bunun açılımı ne falan diye böyle Şeyler. Bu kadar. Var mı başka?